



J.M. Coetzee

Yavaş Adam

5. BASKI

Çeviri: DOST KÖRPE

♥ can
çağdaş



J.M. COETZEE
YAVAŞ ADAM

Can Çağdaş

Yavaş Adam, J.M. Coetzee

İngilizce aslından çeviren: Dost Körpe

Slow Man

© 2005, J.M. Coetzee

© 2006, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Peter Lampack Agency Inc. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2006

5. basım: Nisan 2023, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5422-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

J.M. COETZEE
YAVAŞ ADAM

ROMAN

2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

Dost Körpe

♥can

J.M. Coetzee'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Utancı, 2001

Petersburg'lu Usta, 2003

Romancının Romanı, 2004

Barbarları Beklerken, 2005

Michael K., 2006

Kötü Bir Yılın Güncesi, 2009

Taşra Hayatından Manzaralar, 2011

Şimdi ve Burada (Paul Auster ile birlikte), 2013

İsa'nın Çocukluğu, 2021

İsa'nın Okul Günleri, 2022

İsa'nın Ölümü, 2022

J.M. COETZEE, 1940'ta Güney Afrika'nın Cape Town kentinde doğdu. Avukat bir babayla öğretmen bir annenin oğlu olan Coetzee, Cape Town Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Teksas Üniversitesi'nde edebiyat doktorasını tamamladı, 1972'de Güney Afrika'ya dönerek Cape Town Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. İki uzun öyküden oluşan ilk kitabı *Dusklands* 1974'te yayımlandı. Coetzee, bu yapıtında, Vietnam'daki Amerikalılar ile Güney Afrika'da Hollandalı yerleşmeciler arasındaki koşutlukları irdeliyordu. Yazarın *Barbarları Beklerken* adlı romanı, 1980'de Güney Afrika'daki büyük bir saygınlığı olan Central News Agency Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü olan Booker Ödülü'nü ise 1983'te *Michael K: Yaşamı ve Yaşadığı Dönem* adlı romanı ve 1999'da da *Utanç* adlı yapıtıyla iki kez aldı. Aynı zamanda seçkin bir deneme yazarı olan Coetzee, 2003'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer bulundu.

DOST KÖRPE, 1972'de İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İş İdaresi Bölümü'nde okuduktan sonra İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1991'de Yunus Nadi Yayınlanmamış Öykü Kitabı Ödülü'nü kazandı. *Zaman Sona Ermeli* (1993), *Günah Yiyen* (1997), *Kıyı* (1998) ve *Nötralizör* (2010) adlı kitapları yayımlandı. Editörlük yaptı ve Ahmet Asaf mahlasıyla müzik kitapları yazdı. Çeşitli dergilerde yayınlanan öykü, şiir, çeviri, deneme ve fragmanlarının yanı sıra yüze yakın çeviri kitabı bulunmaktadır.

Bir

Darbe sağdan geliyor, sert ve şaşırtıcı, acı verici, elektrik çarpması gibi; adamı bisikletten düşürüyor. Gevşek, diye düşünüyor adam havada uçarken, (*çok rahat uçarken!*) sahiden de uzuvlarının kendisine uyararak gevşediğini hissediyor. Kedi gibi, diyor kendine: *Yuvarlan, sonra ayağa fırla, daha sonra olacaklara hazırlan. Oynak ya da toparlak* denen tuhaf kelime de ufukta.

Ama işler öyle gitmiyor. Ya bacakları itaat etmediğinden ya da adam bir anlığına sersemlediğinden (kafatasının bitüme çarptığını işitmekten çok hissediyor hayal meyal; kafasına tahta bir tokmakla vuruluyor sanki), ayağa fırlamak yerine tersine metrelerce yuvarlanıyor, durmadan, iyice sersemleyene dek.

Yerde yatıyor, huzurla. Muhteşem bir sabah. Güneşin dokunuşu şefkatli. Hayatta gevşek bir halde yatıp gücünün geri gelmesini beklemekten daha kötü şeyler var. Hatta biraz kestirmekten daha kötü şeyler de olabilir. Gözlerini kapıyor; altındaki dünya yan yatıyor, dönüyor; adam kendinden geçiyor.

Bir ara, kısa süreliğine geri dönüyor. Havada tüy gibi hafif uçmuş olan bedeni ağırlaşmış, hatta öyle ağır olmuş ki adam parmağını bile kaldıramıyor. Ayrıca tepesine eğilmiş biri nefes almasını engelliyor, gür saçlı ve alnında-

ki sa hizasında benekler bulunan bir delikanlı. “Bisikletim,” diyor adam çocuğa, bu telaffuzu zor sözcüğü hece hece vurgulayarak. Bisikletine ne olduğunu sormak istiyor; güvenceye alınıp alınmadığını, ne de olsa insanın bisikletinin bir anda ortadan kaybolabildiği bilinen bir şey; ama bunları söyleyemeden tekrar kendinden geçiyor.

İki

Sallana sallana taşınıyor. Uzaklardan insan sesleri geldiğini işitiyor, kendine özgü bir ritimle alçalıp yükselen bir uğultu. Neler oluyor? Gözlerini açsa öğrenirdi. Ama şimdilik açamıyor. Bir şey yaklaşıyor. Her seferinde bir harf, *tık tık tık*, gözlerini her kırpışında su gibi titreştiğinden muhtemelen kendi gözkapaklarının içi olan gül pembesi bir ekrana yazılan bir mesaj. A-N-L-A harfleri yazılıyor, sonra A-N-L-A-M, sonra bir titreşme, sonra S, sonra I-Z-L-I-K şeklinde devam ediyor.

Anlamsızlık. Paniğe benzer bir hisse kapılıyor. Kırışıyor; içindeki mağaradan yükselen bir inilti boğazından fırlıyor.

“Çok mu acıyor?” diyor bir ses. “Kımıldama.” Bir iğnenin delişi. Bir an sonra acısı kayboluyor, sonra paniği, sonra bilinci.

Hareketsiz bir hava kozasında uyanıyor. Kımıldamaya çalışıyor ama başaramıyor. Sanki betonla kaplanmış. Etrafı bembeyaz; beyaz tavan, beyaz örtüler, beyaz ışık; ayrıca zihnini kaplamış gibi görünen ve son kullanma tarihi geçmiş diğ macununu andıran, doğru dürüst düşünmesini engelleyip umutsuzluğa kapılmasına yol açan tane tane bir beyazlık. “Bu ne?” diyor, ağzını kımıldatarak ama ses çıkarmadan veya belki de haykırarak. Söylemek

istediği şu: *Bana ne yapılıyor ya da kendimi içinde bulunduğum bu yer neresi veya belki de, başıma ne geldi?*

Beyaz giysili bir kadın peydahlanıyor, duraksıyor, onu dikkatle süzüyor. Adam bulanık zihninde bir soru biçimlendirmeye çalışıyor. Çok geç! Kadın gülümseyerek korkacak bir şey yok dercesine adamın koluna rahatlatıcı bir şekilde pat pat vurduktan sonra (adam tuhaf bir şekilde bunu hissetmekten çok işitiyor sanki) çekip gidiyor.

Ciddi bir şey mi? Sadece tek bir soruya vakti varsa sorması gereken soru bu, *ciddi* sözcüğünün anlamını düşünmek istemese de. Ama ciddiyet sorusundan da, McGill Sokağı'nda başına gelip de kendisini bu ölü mekânda bulmasına yol açan şeyin tam olarak ne olduğu sorusundan da daha acil olan şey evine gitme, kapısını kapama, o bildik ortamda oturma ve kendine gelme ihtiyacı.

Sağ bacağına, artık sağ ve sağlam olmadığına dair hafif sinyaller gönderip duran bacağa dokunmaya çalışıyor ama eli kımıldamıyor, hiçbir yeri kımıldamıyor.

Giysilerim: Belki de zararsız hazırlık sorusu bu olmalı. *Giysilerim nerede? Giysilerim nerede ve durumum ne kadar ciddi?*

Genç kadın tekrar görüş alanına giriyor, süzülürcesine. "Giysiler," diyor adam muazzam bir çabayla sorunun önemini belirtmek için kaşlarını elinden geldiğince kaldırarak.

"Merak etmeyin," diyor genç kadın, yine o meleksi gülümseyişini bahşederek. "Her şey güvencede, her şeyle ilgileniliyor. Doktor bir dakika içinde yanınızda olacak." Sahiden de daha bir dakika geçmeden, herhalde bahsedilen doktor olan genç bir adam kadının yanında bitip kulağına bir şeyler fısıldıyor.

"Paul?" diyor genç doktor. "Beni duyabiliyor musun? İsminiz bu değil mi, Paul Rayment?"

"Evet," diyor adam ağır ağır.

"Günaydın Paul. Kendini biraz sersemlemiş hissed-

yor olmalısın. Çünkü sana morfin verildi. Birazdan ameliyata alacağız. Bir kaza geçirdin. Ne kadarını hatırlıyorsun bilmiyorum ama bacağın hasar gördü. Elimizden geldiği kadarını kurtarmaya çalışacağız.

“Bacağına kurtarmaya çalışacağız,” diye tekrarlıyor doktor. “Kesmemiz gerekecek ama elimizden geldiği kadarını kurtaracağız.”

O sırada Paul’ün yüzüne bir şeyler olmuş olacak ki, genç doktor şaşkırtıcı bir şey yapıyor. Elini uzatıp Paul’ün yanağına dokunuyor ve elini orada bırakıyor, o ihtiyar başı avuçluyor. Bir kadının yapacağı türden bir hareket bu, birini sevmiş olan bir kadının. Paul bu hareket karşısında utanıyor ama geri çekilemiyor.

“Bana bu konuda güvenecek misin?” diyor doktor. Paul sersemce göz kırptırıyor.

“Güzel.” Doktor duraksıyor. “Seçme şansımız yok Paul,” diyor. “Seçeneklerimizin bulunduğu bir durum değil. Bunu anlıyor musun? Rızayı mı? İmzayı istemeyeceğim ama devam etmemize izin veriyor musun? Elimizden geldiği kadarını kurtaracağız ama çok kötü bir darbe almışsın, hasar epey ağır, mesela dizini kurtarabilir miyiz emin değilim. Dizin un ufak olmuş, kaval kemiğinin bir kısmı da.”

Sanki kendisinden bahsedildiğini anlamışçasına, sanki bu korkunç sözcükler tarafından huzursuz uykusundan uyandırılmışçasına, sağ bacağı korkunç acılar gönderiyor. Paul inlediğini işitiyor, sonra da kulaklarında gürleyen kanın sesini.

“Tamam,” diyor genç adam, Paul’ün yanağına pat pat vurarak. “Artık başlayalım.”

Uyandığında kendini çok daha rahat hissediyor. Zihni açık, eski haline dönmüş (*zumba gibiyim*, diye düşünün-

yor) ama hoş bir şekilde uykulu da, her an şekerlemeye dalabilir. Darbe almış bacağı şişmiş, davul gibi olmuş, ama ağrımıyor.

Kapı açılıyor ve bir hemşire geliyor, yeni ve taze bir yüz. “Şimdi daha iyi misiniz?” diyor, sonra hemen ekliyor: “Bir süre konuşmaya çalışmayın. Dr. Hansen birazdan sohbet etmeye gelecek. Bu arada yapmamız gereken bir şey var. Lütfen biraz gevşeyin...”

O gevşerken hemşirenin yapması gereken şeyin bir sonda takmak olduğu anlaşılıyor. Sonda takılmak pis bir şey: Paul bu işi bir yabancıнын yapmasına memnun. *Demek böyle oluyor*, diye azarlıyor kendini. *Demek dikkatin bir an bile dağılsa böyle oluyor! Peki bisiklete ne oldu? Artık nasıl alışveriş yapacağım? Hepsi benim suçum! Keşke Magill Sokağı'ndan gitmeseydim.* Magill Sokağı'na küfrediyor, oysa Magill Sokağı'nı yıllarca başına bir iş gelmeden kullanmıştı.

Dr. Hansen gelince önce hemen Paul'ün durumunu kısaca özetliyor, *olanları anlasın diye*, sonra da bacağı hakkında kimi iyi kimi kötü birtakım daha ayrıntılı bilgiler veriyor.

Önce, genel durumu itibarıyla, insana hızlı giden bir araba çarptığında olabilecekler ve olanlar göz önüne alındığında, Paul durumunun *ciddi olmadığına* sevinebilir. Hatta kendini talihli, şanslı, ballı sayabilir. Evet, beyin sarsıntısı geçirdi, ama taktığı kask sayesinde kurtuldu. Durum takibi sürdürülecek, ama beyin kanaması belirtisi yok. Motor fonksiyonlara gelince; ilk belirtiler zarar görmediklerini gösteriyor. Biraz kan kaybetmişti, ama kan verildi. Çenesindeki uyuşukluğun sebebini merak ediyorsa... çenesi kırılmadı, sadece incindi. Sırtındaki ve kolundaki sıyrıklar göründükleri kadar kötü değil; bir-iki haftada iyileşirler.

Şimdi bacağına, darbe alan bacağına geri dönerlerse; o

(Dr. Hansen) ve meslektaşları ne yazık ki dizi kurtarmayı başaramadılar. Uzun bir tartışma yaptılar ve oybirliğiyle karar verdiler. Darbe tam dize gelmişti (doktor daha sonra röntgen filminde gösterecek) ve ayrıca dönme hasıl olmuştu, yani eklem aynı anda hem parçalanmış hem bükülmüştü. Daha genç biri olsa belki rekonstrüksiyon denenebilirdi, ama bunun için bir-iki yıl boyunca bir sürü operasyon yapılması gerekecekti ve başarı ihtimali yüzde elliden düşüktü, bu yüzden adamın yaşı göz önüne alındığında, bacağının dizin üstünden düzgünce kesilmesine ve protez kullanabileceği kadar kemik bırakılmasına karar verildi. O (Dr. Hansen), onun (Paul Rayment'ın) bu kararın doğruluğunu kabul edeceğini umuyor.

“Sormak istediğiniz bir sürü soru vardır eminim,” diyor doktor sözlerini bitirirken. “Sorularınızı yanıtlamaya çalışmaktan memnuniyet duyacağım, ama bunu şimdi değil de biraz uyuduktan sonra sabah uyandıığınızda yapsam daha iyi olur.”

“Protez,” diyor Paul. Bu da bir başka zor sözcük; gerçi artık çenesinin kırık olmadığını, sadece incindiğini bildiğinden, zor sözcüklerden fazla çekinmiyor.

“Protez. Yapay uzuv. Ameliyat yarası iyileşince protez takacağız. Dört hafta sonra, belki daha da erken. Kısa sürede tekrar yürümeye başlayacaksınız. İsterseniz bisiklete de binebileceksiniz. Biraz eğitim aldıktan sonra. Başka sorunuz var mı?”

Paul hayır anlamında kafa sallıyor. *Neden önce benden izin almadınız*, demek istiyor; ama bunu derse kontrolünü yitirecek, bağırma başlayacak.

“Öyleyse sabahleyin konuşuruz,” diyor Dr. Hansen. “Enseyi karartmayın!”

Ama hepsi bu değil. Hepsi bu kadar değil. Önce ondan habersiz iş yaptılar, şimdi o iş için izin istiyorlar. Bazı

belgeleri imzalamadıkça onu rahat bırakmayacaklar ve belgeler oldukça çetrefilli çıkıyor.

Mesela ailesi. Ailesi kimdir ve nerededir, onlara nasıl haber verilmelidir, diye soruyor belgeler. Bir de sigorta meselesi var. Sigortacıları kimler? Sigorta poliçesi neleri kapsıyor?

Sigorta sorun değil. Tepeden tırnağa sigortalı, cüzdanında bunu kanıtlayacak bir kart var, çok ihtiyatlıdır (*iyi ama cüzdanı nerede, giysileri nerede?*) Aile meselesi biraz daha karmaşık. Ailesi kim? Doğru yanıt ne? Bir ablası var. On iki yıl önce öldü, ama içinde ya da yanında yaşıyor hâlâ, tıpkı içinde ya da yanında olmadığı zamanlarda Ballarat Mezarlığı'ndaki mezarında meleklerin boru çalmasını bekleyen annesi gibi. Babası daha da uzaktaki Pau'daki mezarlıkta beklemekte, ki oradan ziyarete gelmez pek. Ailesi bunlar mı, bu üç kişi? *Doğunca hayatlarına girdiğiniz insanlar ölmezler*, demek isterdi, soruyu soran kişi her kimse. *Onları içinde taşırsın, senden sonra gelenlerin de seni aynı şekilde taşımalarını umarak*. Ama formda uzun yanıtlara yeterli yer yok.

Karısı ya da çocukları olmadığını daha açıkça belirtebilir. Evet, bir kere evlenmişti; ama o girişimdeki partneri artık kendisiyle birlikte değil. Paul'dan kaçtı, kelimenin tam anlamıyla kaçtı. Kadının bunu nasıl becerdiğini bilmiyor, ama öyle oldu; kendi hayatına kaçtı. Bu yüzden Paul özellikle form açısından bekâr sayılabilir; bekâr, evli olmayan, yalnız, tek başına.

Ailesi: "Yok," diye yazıyor büyük harflerle, hemşire tepesinde beklerken. Diğer soruların üstünü çizerek formları imzalıyor, ikisini de. "Tarih?" diye soruyor hemşireye. "İki Temmuz," diye yanıtlıyor kadın. Paul tarihi yazıyor. Motor fonksiyonları bozulmamış.

Aldığı haplar güya acısını azaltıp uyumasını sağlayacak, ama uyumuyor. *Bu* –bu tuhaf yatak, bu çıplak oda,

bu antiseptik ve hafif sidik kokusu– bu rüya filan değil, gerçek, olabildiğince gerçek. Oysa bugünün tamamı –her şey aynı günde olduysa tabii ve zamanın hâlâ anlamı varsa– rüya gibi. Battaniyenin altındaki, yokladığı bu şeyin, kalçasına bağlı ve beyazlar içindeki bu iğrenç nesnenin rüyalar diyarından çıkageldiği kesin. Peki o diğer şey, gözlüğü çalınca parlayan o delikanlının şevkle bahsettiği diğer şey... ne zaman gelecek? Hayatında hiç çıplak gözle protez görmedi. Zihninde ucunda zıpkına benzer bir kanca, üç minik ayağındaysa lastik vantuzlar bulunan tahta bir sopa canlanıyor. Sürrealist bir şey. Dali-vari.

Elini uzatıp (üç orta parmağının bir arada bandajlanmış olduğunu ilk kez fark ediyor) o beyaz şeye bastırıyor. O şeyden his almıyor. Bir tahta parçası sanki. *Sadece bir rüya*, diye düşünerek uykuların en derinine dalıyor.

“Bugün seni yürüteceğiz,” diyor genç Dr. Hansen. “Bugün öğleden sonra. Fazla değil, sadece birkaç adım, alışman için. Elaine’le ben yardım edeceğiz.” Başıyla hemşireyi gösteriyor. Hemşire Elaine’i. “Elaine, ortopediye gidip haber verir misin?”

“Bugün yürümek istemiyorum,” diyor Paul. Dişlerini sıkarken konuşmayı öğreniyor. Sadece çenesi incinmemiş, azı dişleri de gevşemiş, bu yüzden çiğneyemiyor. “Aceleyle gelmesin. Protez istemiyorum.”

“Tamam,” diyor Dr. Hansen. “Zaten henüz protezden bahsetmiyoruz, ona daha var, bu sadece rehabilitasyon, rehabilitasyonun ilk adımı. Yarın ya da öbür gün de başlayabiliriz. Yeter ki bir bacak kaybetmenin dünyanın sonu olmadığını anla.”

“Bir daha söyleyeyim: *Protez istemiyorum.*”

Dr. Hansen’la Hemşire Elaine bakışıyorlar.

“Protez istemiyorsan ne tercih edersin, peki?”

“Kendi başımın çaresine bakmayı tercih ederim.”

“Pekâlâ, konu kapanmıştır, seni hiçbir şeye zorlamayacağımıza söz veriyorum. Şimdi bacağından bahsedebilir miyiz? Bacağının bakımını nasıl yapacağını anlatabilir miyim?”

Bacağımın bakımı mı? İçi hiddet dolu... bunu göremiyorlar mı? Bana anestezi yapıp bacağımı kestiniz ve çöpe attınız, birileri alıp ateşte yakmış diye. Şimdi nasıl karşıma geçip bacağımın bakımından bahsedebiliyorsunuz?

“Kalan kasla, kemiğin ucunu örttük,” diyor Dr. Hansen, avuçlarını kap şekline getirip nasıl yaptıklarını göstererek, “ve şuradan diktik. Yara iyileşince o kasın kemiği tamamen kaplamış halde kalmasını istiyoruz. Önümüzdeki birkaç gün içinde travma ve yatak istirahati yüzünden ödem ve şişkinlik olabilir. Bu konuda bir şeyler yapmalıyız. Ayrıca kasın kalçaya doğru geri çekilme eğilimi olacak, şu şekilde.” Yan dönüp kalçasını geriye veriyor. “Bunu gerinme egzersizleriyle telafi edeceğiz. Gerinmek çok önemli. Elaine sana bazı egzersizler gösterecek ve gerekirse yardım edecek.”

Hemşire Elaine başıyla evetliyor.

“Bunu bana kim yaptı?” diye soruyor Paul. Bağırıyor çünkü çenesini açamıyor, ama bundan şikâyetçi değil çünkü dişlerini öfkeyle gıcırdatabiliyor. “Bana kim çarptı?” Gözlerinde yaşlar var.

Geceler sonsuz. Ateşi çıkıyor, üşüyor; kundak gibi sarınmış, kaşınan bacağını kaşıyamıyor. Paul nefesini tutunca, saldırıya uğramış etinin bir hayalet misali kendini tekrar örmeye çalıştığını işitebiliyor. Kapalı pencerenin ardında bir cırcırböceği kendi kendine şarkı söylüyor. Uyku ansızın bastırıp kısa sürüyor, akciğerlerindeki anestetik kalıntıları harekete geçmişçesine.

Gece ya da gündüz, zaman yavaş geçiyor. Yatağın karşısında bir televizyon var, ama Paul ne onunla ilgileniyor, ne de hayırsever bir acentenin gönderdiği dergilerle (*Who, Vanity Fair, Australian Homes & Gardens*). Kol saatine bakarak akrep ve yelkovanın konumlarını zihnine kazıyor. Sonra gözlerini kapatıp başka şeyler düşünmeye çalışıyor... Kendi nefesini, mutfak masasında oturup tavuk yolan ninesini, çiçeklerin arasındaki arıları, herhangi bir şeyi. Gözlerini açıyor. Akreple yelkovan kılmıdamamışlar. Sanki zamka bulanmışlar.

Saat hareketsiz dursa da zaman ilerliyor. Paul burada yatarken bile zamanın yıpratıcı bir hastalık gibi, cesetlerin üstüne dökülen sönmemiş kireç gibi onu erittiğini hissedebiliyor. Zaman onu kemiriyor, onu oluşturan hücreleri teker teker yutuyor. Hücreleri ışıklar gibi sönüyor.

Altı saatte bir verdikleri haplar en şiddetli ağrılarını dindiriyor, ki bu iyi bir şey; bazen onu uyutuyorlar, ki bu daha da iyi. Ama aynı zamanda zihnini bulandırıp panikletici, korkunç rüyalar görmesine yol açtıkları için onları kullanmaya çekiniyor. *Acı hiçbir şeydir, diyor kendine, vücudun beyne gönderdiği bir uyarı sinyalidir, o kadar. Acı bir röntgen filminden daha gerçek değildir.* Ama yanılıyor elbette. Acı somut bir gerçek, onu ikna etmek için yoğun olmasına gerek yok, hiç gerek yok, bir-iki saniyeliğine gelmesi yeterli; sonrasında Paul hemen zihin bulanıklığına da, kötü rüyalara da razı oluyor.

Odasına başka biri yerleştirildi; kalça ameliyatı geçirmiş, kendisinden yaşlı bir adam. Adam bütün gün gözleri kapalı yatıyor. Arada sırada iki hemşire yatağının etrafındaki perdeleri çekiyor ve gizlice adamın bedensel ihtiyaçlarını karşılıyorlar.

İki ihtiyar; aynı gemideki iki yaşlı adam. Hemşireler iyiler, şefkatli ve güler yüzlüler, ama çalışkanlıklarının altında onların, Paul ile diğer adamın kaderlerine karşı

kayıtsızlık var (Paul yanılmıyor, geçmişte çok gördüğü bir şey bu). Genç Dr. Hansen'ın da müşfik ilgisinin altında o kayıtsızlığın yattığını seziyor. Sanki onlara bakmakla görevlendirilmiş bu genç insanların bilinçaltıları, bu iki ihtiyarın artık kabileye katkıda bulunamayacağını, dolayısıyla hesaba katılmayacağını biliyor. *Öyle genç ve kalpsizler ki*, diye haykırıyor Paul kendi kendine. *Nasıl oldu da bunların eline düştüm? Yaşlıların yaşlılara, can çekişenlerin can çekişenlere bakması daha iyi! Bir de, kimsesiz olmak ne kötüymüş!*

Paul'ün geleceğinden bahsediyor, onu o geleceğe hazırlayacak egzersizler yapmasında diretiyor, onu zorla yataktan kaldırıyorlar; oysa Paul'a göre kendisinin geleceği yok, geleceğe açılan kapı kapatılıp kilitlendi. Tamamen zihinsel bir eylemle yaşamına son verebilse, daha fazla sıkıntıya girmeden yaşamına son verirdi. Zihni intihar eden insanlarla dolu... faturalarını ödeyen, veda notları yazan, eski aşk mektuplarını yakan, anahtarları etiketleyen, her şeyi düzene koyunca da en güzel pazar giysilerini giyip o iş için aldıkları hapları yutarak düzgünce yapılmış yataklarına uzanıp yok oluşa hazırlanan insanlarla. Hepsi de kahraman onların, haklarında şarkılar bestelenmemiş, övgüler düzülmemiş kahramanlar. *Kimseye yük olmamakta kararlıyım*. Halledemedikleri tek mesele geride bıraktıkları cesetleri, bir-iki gün sonra pis pis kokmaya başlayacak olan o et yığınları. Mümkün olsa, izin verilse, taksiyle krematoryuma gider, ölüme açılan kapının karşısına geçer, haplarını yutar, sonra bilinçlerini yitirmeden önce, onları alevlerin içine sokacak ve diğer taraftan bir kürek dolusu, neredeyse ağırlıksız, kül olarak çıkmalarını sağlayacak düğmeye basarlardı.

Elinden gelse kendini hemen yok ederdi, bundan emin. Ama bunu düşünürken böyle bir şey yapmayacağını da biliyor aynı zamanda. Ölümü arzulamasının tek

sebebi hissettiği acı, sıkıntı; bu hastanede, gençlerin acımasız bakışlarından gizlenecek yer olmayan bu aşığılanma bölgesinde geçirdiği uykusuz geceler.

Bekâr, yapayalnız ve tek başına olmanın anlamını bu beyazlık diyarındaki ikinci haftasında en acı verici şekilde anlıyor.

“Aileniz yok mu?” diye soruyor gece hemşiresi Janet, onunla sohbet eden tek hemşire. “Arkadaşlarınız yok mu?” Hemşire konuşurken burun kıvrıyor, sanki Paul hepsiyle dalga geçiyormuş gibi.

“Bir sürü arkadaşım var,” diye karşılık veriyor Paul. “Robinson Crusoe değilim. Hiçbirini görmek istemiyorum, o kadar.”

“Arkadaşlarınızı görmeniz iyi gelir,” diyor kız. “Moralinizi yükseltir. Eminim.”

“Onlarla canım istediğinde görüşürüm, teşekkürler,” diyor Paul.

Normalde sinirli biri değil, ama burada kendini huzursuzluğa, alınganlığa, öfkeye bırakıyor, böylece daha rahat yalnız kalabildiği için. *Aslında görüldüğü kadar kötü biri değil*, diye itiraz ettiği hayal ediyor Janet’in meslektaşlarına. *Bırak şu moruğu ya*, diye karşılık verdiklerini hayal ediyor meslektaşlarının horgörüyle.

Artık durumu düzelmeye başladığına göre, o kadınlara karşı iğrenç arzular beslemeye başlamasının beklendiğini biliyor; erkek hastaların, yaşları kaç olursa olsun, ellerinde olmadan en uygunsuz zamanlarda kapılacakları ve olabildiğince çabuk ve etkili bir şekilde savuşturulması gereken arzular.

İşin gerçeği, böyle arzular duymuyor. Yüreği bir bebeğinki kadar tertemiz. Yüreğinin saflığı hemşirelerin gözündeki saygınlığını artırmıyor elbette, artırmasını da beklemiyor zaten. Çünkü azgın bir yaşlı keçi olmak da oyunun parçası ve o bu oyunu oynamayı reddediyor.

Arkadaşlarıyla görüşmeyi reddediyorsa, bunun sebebi kendisini perdelerle çevrili, aşağılayıcı ve aşağılanmış bu yeni halinde görmelerini istemeyişi. Ama insanlar olanları bir şekilde duyuyorlar elbette. Ona geçmiş olsun mesajları gönderiyor, hatta bizzat arıyorlar. Telefonda bir masal uydurmak kolay. *Bir bacağı mı kaybettim, o kadar*, diyor, fark edilmeyeceğini umduğu acı bir tonla. *Bir süre koltuk değneği kullanacak, sonra da protez taktıracağım.* Yüz yüze rol yapması daha zor, çünkü taşımak zorunda kalacağı o ağır şeye duyduğu nefret surattan açıkça okunuyor.

En başından beri, Magill Sokağı'ndaki olaydan şimdiye kadar doğru dürüst davranmadı, direnmedi: Bunu açıkça biliyor. Kaderin acı sillelerini güler yüzle kabullenip mükemmel bir örnek teşkil etme fırsatı sunulmuştu, o ise bu fırsatı geri çevirdi. *Bunu bana kim yaptı?* Oldukça sıradan olsa da kuşkusuz işini bilen bir doktor olan genç Hansen'a böyle bağırdığında, *bana kim çarptı*, demek istemiş gibi görünse de, aslında, *hangi küstah bacağı mı kesti*, demek istediğini biliyor, utanıyor. Dünyada kötü bir kaza geçirmiş ilk insan değil o, kendini ona bakan iyi niyetli ama temelde kayıtsız insanlarla dolu bir hastanede bulan ilk ihtiyar da değil. Bir bacağı gitti: Geniş perspektiften bakıldığında, bir bacak kaybetmek nedir ki? Geniş perspektiften bakıldığında, bir bacak kaybetmek her şeyi kaybetmenin bir provasıdır, o kadar. O gün geldiğinde kime bağırarak ki? Kimi suçlayacak?

Margaret McCord ziyaretine geliyor. McCordlar Adelaide'deki en eski dostları. Margaret haberi geç aldığına sinirlenmiş ve bu kazanın sorumlusuna (her kimse) ateş püskürüyor. "Umarım dava açarsın," diyor. "Dava açmayı düşünmüyorum," diye karşılık veriyor Paul. "Komediye döner. *Bacağı mı istiyorum, ama o olmazsa...* İşin o tarafını sigortacılara bırakıyorum." "Hata yapıyorsun,"

diyor Margaret. “Dikkatsiz araba kullananlara dersleri verilmeli. Sana protez takacaklar herhalde. Bu günlerde öyle güzel protezler yapıyorlar ki, yakında tekrar bisikletine binersin.” “Sanmam,” diye karşılık veriyor Paul. “Hayatımın o kısmı bitti.” Margaret başını sallıyor. “Ne acı!” diyor. “Ne acı!”

Böyle demesinin hoş olduğunu düşünüyor Paul sonradan. *Zavallı Paul, zavallılık, ne korkunç şeyler yaşıyorsunuz!* Asıl demek istediği buydu, Paul’ün bunu anlayacağını biliyordu. *Hepimiz böyle bir şey yaşamak zorundayız,* diye anımsatmak isterdi ona, *hayatımızın sonunda.*

Hastane meselesi konusunda onu şaşırtan şey, bacağına dikilmesiyle ilgili kaygıların (“Mükemmel!” diyor Dr. Hansen, kesik bacağına ucunu manikürlü parmağıyla yoklayarak. “Hızla iyileşiyor. Yakında kendini toplarsın.”) yerlerini hızla Paul’ün tekrar dış dünyaya salındığında orayla nasıl (kendi deyimleriyle) *uyum* sağlayacağı meselesine bırakmaları.

Mrs. Putts ya da Putz adlı bir sosyal işçi, Paul’a uygunsuzca erken gelen bir zamanda devreye sokuluyor. “Hâlâ genç bir adamsınız Mr. Rayment, Paul,” diyor kadın ona neşeyle. İhtiyarlarla böyle konuşması gerektiği öğretilmiş olmalı. “Bağımsız kalmak isteyeceksinizdir, ki bu iyi bir şey elbette, ama uzunca bir süre bakıma, uzman bir hemşireye ihtiyacınız olacak. Böyle birini bulmanıza yardım edebiliriz. Uzun vadede, yürüyebildiğiniz zaman bile, yanınızda olup size yardım edecek; alışveriş, yemek, temizlik gibi işleri yapacak biri gerekecek. Kimseniz yok mu?”

Paul düşünüyor, hayır anlamında kafa sallıyor. “Hayır, kimsem yok,” diyor. Demek istediği, kendini ona adanmayı, yemeklerini ve temizliğini vs. yapmayı kutsal görev bilecek bir erkek ya da kadın yok hayatında (Mrs. Putts’un bunu anladığına inanıyor).



Altmış yaşındaki fotoğrafçı Paul Rayment, bir bisiklet kazası sonucu sağ bacağıını kaybedince, o güne dek yalnız sürdürdüğü yaşamı tamamen değiştir. Başkalarına bağımlı olmaktan nefret etse de, ister istemez kendisini bir bakıcının ellerine teslim eder. Hırvatistan göçmeni bakıcısı Marijana'ya âşık olan Paul, kazayı izleyen ilk günlerdeki umutsuzluğundan ve karamsarlığından sıyrılrsa da, Hırvat ailenin tutumu yüzünden yeni sorunlarla karşı karşıya kalır. Bu arada, Coetzee'nin başka yapıtlarının da başkışisi olan yazar Elizabeth Costello da birdenbire ortaya çıkarak Paul'ün yaşamında etkin bir rol üstlenecektir.

Coetzee, *Yavaş Adam*'da ilginç bir öykü anlatırken, arka planda insanı insan yapan nitelikleri, yaşlanmanın ne demek olduğunu ve yaşamımıza nasıl değer katabileceğimizi irdeliyor. Paul Rayment'in içine düştüğü durumda insanlığı sorgulayışı, Coetzee'nin duru anlatımıyla dile gelirken aşk, yaşamak, ölmek üzerine her sayfada şaşırtan, düşündürten bir derinlik ortaya konuyor.

#bisikletkazası #yaşlılık #umut #psikolojikroman #konuk #bağımlılık

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [@](#) | [t](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5422-7



9 789750 754227